

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Plan działania na rzecz wspierania ochrony przestrzeni publicznej

(2018/C 387/02)

Sprawozdawca: Jean-François BARNIER (FR/ALDE), mer Chambon-Feugerolles**Dokument źródłowy:** COM(2017) 612 final**ZALECENIA POLITYCZNE**

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW

Uwagi

1. Zauważa, że ataki terrorystyczne przeprowadzone w ostatnich latach w miejscach publicznych lub w ogólnie dostępnych miejscach prywatnych spowodowały setki ofiar w wielu miastach europejskich. Liczba i poważne skutki tych ataków w całej Unii nie mają precedensu. Odznaczały się one różnym stopniem organizacji (liczba, profil, historia, obywatelstwo sprawców i współsprawców, działania odosobnione, jednoczesne lub seryjne, zaplanowane lub związane z okolicznościami), różnorodnością sposobów wykonania (użycie materiałów wybuchowych, broni palnej, broni białej, innych środków, w tym zwłaszcza pojazdów) oraz miejsc będących celem, o nieoczekiwanym lub symbolicznym charakterze. Obiektem ataków była przestrzeń życia codziennego, całkowicie lub szeroko otwarta, wspólna i uczęszczana, a w związku z tym szczególnie narażona na przestępcze działania (tzw. cele miękkie – soft targets).
2. Odnotowuje, że bezpieczeństwo narodowe pozostaje w gestii państw członkowskich, lecz podkreśla, że współpraca z partnerami z UE i spoza UE jest niezbędna. Z uznaniem przyjmuje mobilizację i zaangażowanie sił bezpieczeństwa i sił zbrojnych, organów wymiaru sprawiedliwości, służb ratowniczych i pomocniczych, demokratycznie wybranych przedstawicieli władz i społeczeństwa obywatelskiego w obliczu terroryzmu. Zwraca w tym kontekście uwagę na znaczenie zaangażowania przedstawicieli władz lokalnych w pogłębianie świadomości opinii publicznej i starania na rzecz zapobieżenia terroryzmowi w drodze integracji społecznej oraz odbudowy społeczności po zamachach terrorystycznych.
3. Uważa, że plan działania Komisji mający na celu poprawę ochrony przestrzeni publicznej słusznie wpisuje się w ramy Europejskiej agendy bezpieczeństwa (komunikat Komisji z 2016 r. w sprawie jej wdrożenia „w celu zwalczania terroryzmu i utorowania drogi ku rzeczywistej i skutecznej unii bezpieczeństwa”), strategii bezpieczeństwa wewnętrznego na lata 2015–2020, a także strategii Unii Europejskiej w dziedzinie walki z terroryzmem.
4. Podkreśla, że wysiłki na rzecz zwalczania terroryzmu, zarządzania legalną migracją i zapobiegania radykalizacji prowadzącej do przemocy w swej istocie leżą w kompetencji państw członkowskich, jednak dla uzyskania skutecznego podejścia kluczowa jest także współpraca na szczeblu lokalnym, europejskim i międzynarodowym⁽¹⁾. Apeluje zatem o większą wymianę informacji i najlepszych praktyk w UE.
5. Przypomina o uwzględnieniu niektórych „twardych celów” (hard targets) w sektorach energii i transportu w europejskim programie ochrony infrastruktury krytycznej z 2006 r. i dyrektywie z 2008 r. w sprawie rozpoznawania i wyznaczania europejskiej infrastruktury krytycznej oraz oceny potrzeb w zakresie poprawy jej ochrony.
6. Zauważa, że wspomniany plan wymienia już istniejące środki finansowe i mechanizmy wymiany najlepszych praktyk i gromadzenia doświadczeń i przedstawia nowe propozycje obejmujące w mniejszym lub większym stopniu władze lokalne i krajowe w państwach członkowskich. Przyjmuje z zadowoleniem fakt, że plan ten przyczynia się do zrozumienia wartości dodanej współpracy na szczeblu UE w zakresie ochrony obywateli i infrastruktury krytycznej.

Priorytety

7. Przypomina o celu Unii Europejskiej wskazanym w art. 3 ust. 2 Traktatu o Unii Europejskiej, który stanowi, że „Unia zapewnia swoim obywatelom przestrzeń wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości bez granic wewnętrznych, w której zagwarantowana jest swoboda przepływu osób, w powiązaniu z właściwymi środkami w odniesieniu do kontroli granic zewnętrznych, azylu, migracji, jak również zapobiegania i zwalczania przestępczości”.

⁽¹⁾ Opinia „Przeciwdziałanie radykalizacji postaw i brutalnemu ekstremizmowi: mechanizmy zapobiegania na poziomie lokalnym i regionalnym” – (CoR 6329/2015), czerwiec 2016 r.

8. Przypomina, że zgodnie z literą i duchem klauzuli solidarności, zawartej w art. 222 TFUE, Unia mobilizuje wszystkie będące w jej dyspozycji instrumenty, w tym środki wojskowe udostępnione jej przez państwa członkowskie, w celu zapobiegania zagrożeniu terrorystycznemu na terytorium państw członkowskich, ochrony instytucji demokratycznych i ludności cywilnej przed ewentualnym atakiem terrorystycznym i udzielenia pomocy państwu członkowskiemu na jego terytorium, na wniosek jego władz politycznych, w przypadku ataku terrorystycznego.

9. Podkreśla, że środki operacyjne, działania koordynacyjne i wytyczne określone w planie działania są nierozdzielnie związane z politykami, instrumentami i działaniami Unii, w szczególności w dziedzinie współpracy sądowej w sprawach karnych, współpracy policyjnej, ochrony ludności i zarządzania kryzysowego oraz zapobiegania radykalizacji postaw.

10. Podkreśla potrzebę zachowania równowagi między, z jednej strony, utrzymaniem wolności indywidualnych i zbiorowych, w tym ochrony danych osobowych, i dążeniem do zachowania otwartych społeczeństw i dostępnych przestrzeni publicznych, a z drugiej strony ograniczaniem tych wolności, w zakresie koniecznym, zgodnym z prawem i proporcjonalnym, stosownie do okoliczności, w sposób stopniowy, odwracalny oraz ograniczony w przestrzeni i czasie.

11. Wzywa instytucje UE do wzmocnienia w obliczu terroryzmu odporności indywidualnej i zbiorowej, instytucjonalnej i obywatelskiej, europejskiej, krajowej i lokalnej, moralnej i materialnej, aby przewidywać, zapobiegać, przeciwdziałać i zwyciężyć w walce z terrorystami.

12. Zaleca, by wszelkie partnerstwa z sektorem prywatnym i wszelkie inicjatywy lub zaangażowanie obywateli w dziedzinie bezpieczeństwa były nadzorowane i kontrolowane przez organ publiczny na szczeblu krajowym, regionalnym lub lokalnym.

13. Wzywa Komisję do uproszczenia i zwiększenia dostępu do funduszy europejskich dla podmiotów niepaństwowych, do ich otwarcia dla władz lokalnych i regionalnych wszelkiej wielkości, zapewnienia ich efektywnego wykorzystania oraz do ich odpowiedniego łączenia ze środkami krajowymi, regionalnymi i lokalnymi na rzecz bezpieczeństwa.

14. Popiera cel planu dotyczący wspierania, uświadamiania, ułatwiania i przyczyniania się do skutecznej ochrony przestrzeni publicznej w trakcie jej planowania, projektowania, budowy, zagospodarowania, odnawiania, bez względu na jej charakter, strukturę lub wykorzystanie. Dotyczy to także stosownych sposobów filtrowania lub blokowania osób, przedmiotów, pojazdów, ograniczenia swobody poruszania się, a także ewakuacji ofiar lub prowadzenia akcji ratunkowej i dochodzenia.

Bezpieczeństwo przestrzeni publicznej

15. Popiera nowe środki dla Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego (ISF – Policja) na łączną kwotę 1,85 mln EUR na wspieranie transnarodowych projektów mających na celu poprawę ochrony przestrzeni publicznej i projekty współpracy.

16. Wzywa Komisję do zapewnienia trwałego charakteru tego finansowania, do zwrócenia szczególnej uwagi na projekty realizowane przez samorządy terytorialne i do uprzywilejowanego traktowania innowacyjnych projektów, które mogłyby być rozpowszechniane gdzie indziej.

17. Podziela troskę o podnoszenie świadomości wśród władz lokalnych co do zagrożeń dla przestrzeni publicznej i popiera zachęcanie państw członkowskich, regionów i miast do lepszego włączenia ochrony przestrzeni publicznej do inwestycji w infrastrukturę w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) i Funduszu Spójności.

18. Zachęca instytucje UE do ułatwiania i wspierania lokalnych projektów na rzecz inteligentnych i bezpiecznych miast (smart/safe city).

19. Popiera nowe finansowanie w ramach inicjatywy „innowacyjne działania miejskie” EFRR, na łączną kwotę 100 mln EUR, które zostanie uruchomione przez Komisję w październiku 2018 r.

20. Przypomina, że agenda miejska UE – inaczej „pakt amsterdamski” – z dnia 30 maja 2016 r. ma na celu włączenie władz miejskich w kształtowanie i wdrażanie polityki europejskiej i wzmocnienie jej wymiaru miejskiego. Agenda ta przyczynia się do realizacji programu działań ONZ na rzecz zrównoważonego rozwoju do roku 2030, w szczególności celu 11 „Zadbanie o to, by miasta i osady ludzkie sprzyjały włączeniu społecznemu, były bezpieczne, odporne i zrównoważone”, a także „Nowej agendy miejskiej” w kontekście konferencji Habitat III.

Badania naukowe służące bezpieczeństwu przestrzeni publicznej

21. Przypomina, że siódmy program ramowy w zakresie badań zawiera w części „Współpraca” dziesięć priorytetowych kwestii, w tym bezpieczeństwo, oraz że w programie ramowym w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont 2020” określono trzy główne priorytety: doskonała baza naukowa, wiodąca pozycja w przemyśle i wyzwania społeczne. W ramach tego ostatniego badania i innowacje ukierunkowane są na odpowiedź na poważne wyzwania społeczne, przed którymi stoi Europa, a nie tylko na dyscypliny naukowe i technologie. Wśród tych wyzwań znajduje się bezpieczne społeczeństwo pozwalające na ochronę wolności i bezpieczeństwa Europy i jej obywateli. Jak dotąd finansowanie z tego tytułu, na łączną kwotę 195 mln EUR, objęło 48 projektów badawczych w zakresie bezpieczeństwa dotyczących ochrony przestrzeni publicznej.

Fora wymiany wiedzy fachowej i najlepszych praktyk

22. Z zadowoleniem przyjmuje utworzenie unijnej grupy ds. polityki dotyczącej ochrony celów miękkich, która ma pozwolić na zacieśnienie współpracy i koordynacji pomiędzy państwami członkowskimi wokół dwóch obszarów działań; są to:

- forum ekspertów (specjalistów ds. egzekwowania prawa z państw członkowskich i sieci służb policji utworzonych przez Unię Europejską jak np. AIRPOL, ATLAS, ENLETS, RAILPOL) uzupełnione siecią bezpieczeństwa dla ochrony przestrzeni publicznych wysokiego ryzyka, która zaproponuje system wspólnych szkoleń i ćwiczeń;
- forum operatorów miejsc publicznych i jego grupy tematyczne (wydarzenia sportowe, kulturalne itp.) z udziałem prywatnych operatorów lub organizatorów wydarzeń, takich jak przewoźnicy, zarządcy obiektów sportowych i rekreacyjnych lub centrów handlowych;

i domaga się, aby do tej grupy włączeni zostali przedstawiciele władz lokalnych znajdujących się na pierwszej linii działań mających zapobiec atakom.

23. Z zadowoleniem przyjmuje zorganizowanie dnia 8 marca 2018 r. w Brukseli konferencji burmistrzów UE, wśród których znaleźli się sygnatariusze deklaracji z Nicei, na temat miejskich środków obrony przeciwko terroryzmowi i wniosków, jakie płyną w tej dziedzinie z niedawnych ataków.

24. Zachęca do opracowania i stosowania zestawu najlepszych praktyk w zakresie bezpieczeństwa w sektorze komercyjnego transportu drogowego oraz znajdującego się w fazie testów unijnego narzędzia oceny miękkich celów w terenie. Ponadto popiera bieżące prace nad przepisami UE na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa i ochrony operacji cywilnych bezzałogowych systemów powietrznych.

25. Popiera zastosowane w planie podejście sieciowe, z udziałem praktyków i decydentów krajowych i lokalnych, oraz wymianę najlepszych praktyk dzięki ukierunkowanemu wsparciu finansowemu, a także wytyczne oraz włączenie zainteresowanych stron na poziomie lokalnym i podmiotów działających w sektorze prywatnym.

Bruksela, dnia 4 lipca 2018 r.

Karl-Heinz LAMBERTZ

*Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów*
